

Област Добрич

▶ Население (2016)	179 520
▶ Територия (кв.км)	4719,7
▶ Брой на населените места	215
▶ Дял на населението в градовете (%)	69,0

Общ преглед

Брутният вътрешен продукт, заплатите и доходите в област Добрич продължават да нарастват, но остават под средните за страната. Заетостта остава висока, а безработицата продължава да намалява благодарение на разкриването на нови работни места. Инвестиционната активност в област Добрич нараства спрямо предходната година, но все още изостава спрямо средните стойности за страната. Въпреки наличието на курортни общини средните данъци върху недвижимите имоти и такса смет в областта остават относително ниски. Местната администрация е сред най-прозрачните, кадастърът има относително високо покри-

тие, а навлизането на електронни услуги и на услуги на „едно гише“ бележи добър напредък. Населението в област Добрич продължава да застарява с бързи темпове. Образователната система не успява да обхване голяма част от подлежащите на образование, но качеството е близко до средното за страната. Липсата на лекари специалисти и сравнително ограничената леглова база в болниците предопределят двойно по-малкия брой преминали за лечение болни в сравнение със страната. Област Добрич се отличава със сравнително бързо правораздаване. Културният живот в областта е със сравнително слаба интензивност.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Слабо   Незадоволително   Средно   Добро   Много добро

Доходи и условия на живот

Пазар на труда

Инвестиции

Инфраструктура

Данъци и такси

Администрация

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

Слабо   Незадоволително   Средно   Добро   Много добро

Демография

Образование

Здравеопазване

Сигурност и правосъдие

Околна среда

Култура

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Доходи и условия на живот

БВП на глава от населението в област Добрич продължава да нараства, но ръстът му отново е под средния за страната, като за 2015 г. стойността му достига 8002 лв./човек при 12 339 лв./човек в страната. Ръстът на заплатите е близък до този в страната, но стойността остава по-ниска – 8084 лв. средна годишна брутна заплата при 10 535 лв. в страната.

Докато предходните три години доходите на домакинствата в областта като цяло не се променят, през 2016 г. те отбелязват сериозен ръст до 4901 лв./лице от домакинството, като вече доближават средните 5167 лв./лице в страната.

Делът на населението, живеещо с материални лишения, и този на бедните в област Добрич продължават да са по-ниски от средните и през 2015 г.

Пазар на труда

След петгодишен ръст за втора поредна година през 2016 г. икономическата активност в област Добрич намалява, въпреки че остава по-висока от средната за страната с 69,2% при 68,7% за страната.

Безработицата също продължава да намалява, но е над средната за страната (9,5% при 7,7% за страната). Положително е, че през 2016 г. това е съпътствано от нарастваща заетост. Коефициентът на заетост в областта достига до 62,6%, като това е най-високата му стойност от поне 15 години насам и вече се приближава до средния за страната.

Образователната структура на населението на възраст между 25 и 64 години се подобрява през 2016 г., но все още е по-неблагоприятна от тази в страната. Делът на висшестите в областта се повишава до 22,1% при 27,7% за страната, а на тези с основно и по-ниско образование намалява до 21,0% при 17,7% за страната.

Инвестиции

През 2015 г. инвестиционната активност в област Добрич нараства спрямо предходната година, но все още изостава спрямо средните стойности за страната. В областта функционира 53 нефинансови предприятия на 1000 души от населението (при 55 на 1000 души за страната), а разходите за придобиване на ДМА на човек от населението се повишават леко и достигат 2172 лв./човек, но все още не могат да компенсират спада от кризата.

Най-сериозното изоставане на областта е по-отношение на чуждите инвестиции спрямо населението. Въпреки че те нарастват почти двойно през 2015 г. спрямо 2014 г. (и почти успяват да наваксат спада от 2014 г.) заради няколко големи инвестиции в индустрията, нивото им остава близо три пъти по-ниско от средното за страната – 1130 евро/човек при 3250 евро/човек в страната с натрупване към края на 2015 г. Усвояването на европейски средства в област Добрич също е сравнително ниско. Към 30 юни 2017 г. в областта са из-

платени 155 млн. лв., или 865 лв./човек от населението при 1344 лв./човек за страната. В рамките на областта най-много са изплатените средства в общините Добрич и Балчик, като дори и там изплатените суми спрямо населението са под 800 лв. и са по-малко от средните за страната.

Инфраструктура

Гъстотата на железопътната мрежа в областта е значително по-ниска от средната за страната. Гъстотата на пътната мрежа е сходна с тази в страната, но делът на автомагистралите и първокласните пътища остава нисък – 10% при 19% за страната. Въпреки това и през 2016 г. делът на пътната настилка в добро състояние е съизмерима с този в страната.

Относителните дялове на домакинствата с достъп до интернет и на лицата, използващи интернет, в областта се увеличават и стопяват разликата със средните стойности за страната през 2016 г.

Данъци и такси

Общините Балчик и Каварна повишават някои от местните данъци и ставки през 2017 г., но като цяло не се наблюдава голям ръст спрямо 2016 г. Значително по-нисък от средните нива в страната остава данъкът върху търговията на дребно. Въпреки наличието на курортни общини в областта данъкът върху недвижимите имоти, както и такса смет остават относително ниски средно за областта. По-високи пък са данъците върху автомобилите и върху прехвърлянето на собственост.

Добрич е една от областите с най-нисък данък върху таксиметровия превоз за пътници. Във всички общини годишният данък е в размер на 300 лв. при средна ставка за страната от 525 лв. годишно.

Администрация

И през 2017 г. местната администрация оценява развитието на електронното управление и предоставянето на услуги на „едно гише“ значително по-високо от средните стойности за страната. Рейтингът за активна прозрачност на органите на местното самоуправление за областта също е значително по-висок – 66% при 59% за страната. В рамките на областта за поредна година най-прозрачни са общините Добрич и Крушари (с по над 70%), а най-непрозрачна е община Шабла (24%).

Добрич е сред малкото области, в които всички общини в някаква степен са покрити от кадастралната карта. През 2016 г. делът на покритите територии остава 32,1% и въпреки че не се повишава от 2009 г., е по-висок от средния за страната (22,5%).

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ●●●

Демография ●●●

Населението в област Добрич продължава да застарява с бързи темпове и през 2016 г. за първи път коефициентът на възрастова зависимост като отношение на населението на 65 и повече години към това до 14 години изпреварва средния за страната. Застаряването е продиктувано едновременно от сравнително ниската раждаемост и от високото изселване от областта. През 2016 г. коефициентът на естествен прираст се увеличава, но отново е по-нисък от средния за страната със стойност от $-7,3\text{‰}$ при $-6,0\text{‰}$ за страната, а коефициентът на механичен прираст продължава да намалява и е $-4,7\text{‰}$.

Въпреки че градското население нараства, следвайки общата за страната тенденция, Добрич остава една от областите с най-нисък дял на населението, живеещо в градовете (69% при 73% за страната), и областта с най-ниска гъстота на населението (697 души/кв.км при 1548 души/кв.км за страната).

Образование ●

Представянето на Добрич в тази категория нарежда областта на предпоследно място в класацията само преди област Сливен.

Добрич продължава да е областта с най-нисък нетен коефициент на записване на учениците в V–VIII клас, а след нов спад през 2016 г. до 68,3% (при 78,2% за страната) – и единствената област със записване под 70%. Дяловете на отпадналите и на второгодниците в основното и средното образование в областта остават почти двойно по-високи от средните за страната.

В същото време зрелостниците от областта отново се представят сравнително добре на матурите през 2017 г. Средният успех от изпита по БЕЛ за област Добрич е 4,16 (при 4,22 за страната), а слабите оценки представляват 4,3% (при 8,0% за страната).

Здравеопазване ●●

Делът на здравноосигурените в областта остава сравнително нисък – 85% при 88% за страната през 2016 г. Добрич продължава и да е сред областите с най-остра липса на лекари специалисти. На един лекар от водеща специалност отговарят 826 души от населението на областта при 530 души на лекар за страната. Броят на леглата в МБАЛ се увеличава, но остава значително под този в страната – 2,7 легла на 1000 души от населението при 5,1 на 1000 души за страната.

Липсата на лекари специалисти и сравнително ограничената леглова база в болниците предопределят двойно по-малкия брой преминали за лечение болни в сравнение със средния за страната. За 2016 г. преминалите болни през болниците в областта са 126 на 1000 души от населението при 235 на 1000 души за страната.

Сигурност и правосъдие ●●●●

Област Добрич се отличава със сравнително бързо правораздаване. През 2016 г. делът на наказателните дела, приключили в 3-месечен срок, се увеличава до 95% (при 89% за страната), а висящите дела намаляват до под 4% (при над 8% за страната). Обяснение за това може да се търси в значително по-слабата натовареност на съдиите в областта. Един наказателен съдия в областта разглежда средно по 6,7 дела на месец, докато в страната броят на разглежданите дела достига 9,4.

През 2016 г. област Добрич отбелязва и най-голямото увеличение на дела на разкритите престъпления – с близо 20 пр.п. спрямо 2015 г. до 56% при 48% за страната. Същевременно относителният брой на регистрираните престъпления отново е близък до средния – 12,0 на 1000 души от населението в областта при 12,6 на 1000 души в страната.

Околна среда ●●●

Добрич продължава да е сред областите с най-малко емисии на въглероден диоксид в атмосферата – десетки пъти по-малко в сравнение със средните стойности за страната спрямо територията. Същевременно образуваните битови отпадъци все още са над средните нива за страната, което отчасти може да се обясни с факта, че в областта има курортни общини.

Добрата оценка на областта в тази категория е повлияна положително от сравнително високия дял на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води – 70,7% при 62,3% за страната. И въпреки че цялата канализационна мрежа в областта е свързана с пречиствателни станции, все още сравнително малък дял от хората имат достъп до канализация – 70,7% при 75,5% за страната през 2015 г.

Култура ●●

След непрекъснато намаление през последните няколко години през 2016 г. посещенията на музеите в областта отново нарастват и подреждат Добрич сред първите пет области с най-голям интерес към местните музеи и с над 1400 посещения на 1000 души от населението.

Същевременно посещенията в театрите продължават да намаляват, а интересът към местните библиотеки се възражда. И при двата показателя обаче областта остава значително под средните за страната стойности.

В област Добрич се отчита и почти двойно повишение на посещенията в кината – от 120 на 1000 души от населението през 2015 г. до 219 на 1000 души през 2016 г., въпреки че стойността продължава да е далеч от средните посещения за страната (778 на 1000 души).

Ключови показатели за област Добрич

Индикатори на икономическото развитие	2011	2012	2013	2014	2015	2016
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	7273	7489	7788	7827	8002	n.a.
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	2994	3856	4166	4091	4049	4901
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	6394	6738	7164	7581	8084	n.a.
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	23,0	20,0	19,9	16,8	17,8	n.a.
Коефициент на икономическа активност на населението на 15–64 години (%)	66,0	69,0	70,7	71,5	70,8	69,2
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	54,4	58,3	59,4	61,2	60,9	62,6
Коефициент на безработица на населението на 15–64 години (%)	17,3	15,4	15,8	14,3	13,8	9,5
Дял на населението с висше образование на 25–64 години (%)	18,4	18,3	18,4	18,4	19,4	22,1
Брой на нефинансовите предприятия на 1000 души от населението	48	48	51	51	53	n.a.
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	1975	1756	2052	2026	2172	n.a.
Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	1236	1398	1616	607	1130	n.a.
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	36,2	49,7	54,1	49,6	58,5	65,6
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	45,2	46,0	45,8	39,3	40,0	42,1
Покритие на кадастъра (%)	32,1	32,1	32,1	32,1	32,1	32,1

Индикатори на социалното развитие	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-5,7	-6,8	-6,7	-7,4	-8,5	-7,3
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	-3,7	-2,5	-2,8	-2,8	-3,7	-4,7
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,41	4,21	4,29	4,29	4,26	4,25
Процент оценки на матурите по БЕЛ под „среден“ 3,00	2,63	3,20	4,10	2,89	2,85	3,78
Нетен коефициент на записване на населението в V–VIII клас (%)	83,4	81,8	79,2	76,4	74,6	68,3
Дял на здравноосигурените лица (%)	86,6	85,4	84,0	84,6	85,9	85,3
Преминали болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	131,5	136,5	134,1	134,5	128,5	125,5
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	13,0	12,6	13,5	13,7	13,1	12,0
Разкрити престъпления срещу личността и собствеността от регистрираните през годината (%)	39,4	38,4	35,2	32,8	36,5	56,0
Дял на висшите наказателни дела (%)	7,4	7,3	7,2	11,2	7,0	3,6
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води (%)	69,4	70,7	70,8	70,9	70,7	n.a.
Емисии на въглероден диоксид в атмосферата (тонове вредни емисии/кв.км)	20,2	4,3	5,2	5,9	4,8	n.a.
Посещения в кината на 1000 души от населението	65	24	28	125	120	219
Посещения в театрите на 1000 души от населението	214	205	245	261	240	232